

48 lub hlis *txog rau* 60 lub hlis

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?

OV LUS QHIB

Cov menyuam yaus xav li cas thiab yuav tswj tau

- lawv tus kheej,
- lawv txoj kev siab ntsws xav thiab cwj pwm, thiab
- lawv txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus

...cov ntawm no yog qhov uas peb hu hais kev loj hlob ntawm txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav.

Txoj kev loj hlob ntawm cov kev txawj no tseem ceeb heev rau tus menyuam txoj kev vam meej hauv tsev kawm ntawv nrog rau lwm cov kev txawj ib yam nkaus, xws li kev hais lus thiab kev nyeem ntawv thiab kev laij lej.

Thawj tsib xyoo ntawm tus menyuam lub neej lawv yuav kawm los

- tswj lawv lub cwj pwm,
- cwj, qhia thiab tswj txoj kev siab ntsws xav,
- paub thiab txawj xav txog lwm cov neeg txoj kev siab ntsws xav,
- coj nrog cov phooj ywg,
- koom ua ib tug hauv ib pab pawg, lossis
- kawm los sib raug ze nrog cov neeg laus, nrog rau lawv niam lawv txiv, lwm cov neeg hauv lawv lub tsev neeg, thiab cov kws qhia ntawv.

Cov menyuam yaus yuav kawm cov kev txawj hais txog txoj kev sib raug zoo nrog lwm tus-kev siab ntsws xav los ntawm kev sib raug ze nrog cov neeg laus thaum lawv sib tham mus los, ua ub ua no ua ke thiab qhuab qhia zoo. Txoj kev ua si yog ib qho tseem ceeb los pab tus menyuam kawm txog cov kev txawj ntawm no thiab. Thaum lawv ua si, cov menyuam yaus yuav sim cov kev txawj uas lawv paub los coj nrog lwm tus neeg, sim qhov lawv txoj kev siab ntsws xav, sim cov cwj pwm tshiab thiab txais lus rov qab txog lawv ntawm lwm cov neeg. Txoj kev ua si pab cov menyuam yaus los kawm ntawv txog lawv tus kheej thiab lwm cov neeg thiab los tsim lawv txoj kev txawj sib txuas lus thiab txoj kev coj nrog lwm tus neeg.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

Kev Loj Hlob Ntawm Kev Coj Tus Cwj Pwm Thiab Lub Siab Lub Ntsws

Cov Lus Qhib

Kuv tus menyuam kawm dabtsi txog nws tus kheej thiab nws txoj kev siab ntsws xav?

- Nws xav kom tau “txoj kev ywj pheej” tiam sis tseem nyiam siv sijhawm los nyob nrog nws niam nws txiv thiab nws tsev neeg.
- Koj tus menyuam uas muaj plaub-xyoos yuav zoo siab heev thaum nws ua tej yam nws tus kheej. Tej zaum nws yuav tsis kam koj pab nws, txawm tias nws siv zog kawg nkaus thiab ntshov siab kawg nkaus los nws yuav tsis kam.
- Nws kawm tau ntau cov kev txawj thiab nws nyiam ua tej yam uas nws nyuam qhuav kawm rau koj pom.
- Lawv muaj ntau txoj kev los piav qhia txog nws tus kheej thiab tej yam nws txawj ua. “Tamsim no kuv muaj tsib xyoos lawm! Kuv laus tshaj plaub xyoos lawm!” “Kuv paub tagnrho cov npe rau cov ntiaj teb!” “Kuv paub caij daim txiag muaj log! Kuv ua tsis tau li ntawd thaum kuv yog ib tug mosliab.”
- Qees zaus tsis tau muaj leej twg nug kom lawv ua, lawv yeej txawj tu ub tu no lawv tus kheej,
- Lawv kawm tau ob peb txoj kev los pab lawv kom lawv siab tus zog thaum lawv tsis zoo siab, tiamsis tseem xav tau txoj kev txhawb thiab hlub los ntawm ib tug neeg laus los pab qhia tej yam tswv yim lawv yuav siv tau.
- Nws qhia tau thiab piav tau txog cov kev siab ntsws xav xws li tu siab, chim siab, thiab ntshai, nws piav tau tias dabtsi ua rau nws siab ntsws xav li ntawd, thiab yuav txawj thov kom koj hlub vim ib yam dabtsi.
- Qee zaus lawv yuav khwv yees tau tias yam kev siab ntsws xav twg yuav tshwm sim rau tej lub sijhawm, “Yog tias nws ntaus kuv, kuv yuav tu siab thiab kuv yuav tsis ua si nrog nws lawm.”
- Lawv piav tau tias lwm cov menyuam txoj kev siab ntsws xav li cas thiab qee zaus lawv qhia tau tias vim li cas lawv xav li ntawd. “Theo chim siab heev vim tias Laurene nphav ua nws cov blocks vau tag lawm.”
- Qee zaus lawv txawj mus hlub thiab nrog lwm tus tu siab, nws yim huab txawj ua li ntawd yog tias nws tsis muaj ib feem hauv qhov teeb meem ntawd.

Nws kawm dabtsi txog lwm cov tib neeg thiab kev sib raug zoo nrog lwm tus neeg?

- Txoj kev ntaus phooj ywg yog ib yam tseem ceeb heev rau tus menyuam txoj kev vam meej hauv tsev kawm ntawv thiab lawv lub neej.
- Lawv lub peev xwm uas txawj loj dav zog tuaj yuav pab lawv tham thiab sib tham kom haum nrog nws cov phooj ywg thiab yuav pab kom lawv ua si ntau ntev zog thiab ua si tau tej yam nyuaj zog. Nws yuav txawj ua txuj nrog nws cov phooj ywg tias lawv nyob hauv ib lub dav hlau ya mus rau saum qaum ntuj thiab lawv yuav ua tau haujlwm ua ke los txuas lub dav hlau ntawd nrog ib co npov thawv ntawv.
- Lawv piv tau lawv tus kheej nrog lawv cov phooj ywg, “Daniel khiav tau nrawm tshaj plaws, tiamsis kuv txuas tau tsev siab tshaj.”
- Tej zaum lawv yuav ntau tau phooj ywg zoo nrog tej tug menyuam thiab yuav txawj siv cov lus tias, “kuv tus phooj ywg zoo tshaj plaws.”
- Lawv tseem kawm tias “kev ntaus phooj ywg” txhais li cas thiab tej zaum lawv yuav xav hais tias thaum lawv chim rau ib tug neeg ces lawv tsis yog phooj ywg lawm.

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

- Lawv muaj ib co kev txawj los pab lawv nkag tau mus nrog lwm cov menyuam yaus ua si. Tej zaum lawv yuav saib ib pliag, pib ua si ze ze rau lwm cov neeg lossis lawv txawj nug seb lwm cov neeg puas pub nws ua si thiab–nws txawj muab tswv yim tias nws ua “tus txiv” thaum cov menyuam yaus ua si niam tais yawm txiv.
- Lawv muaj ib co kev txawj los sib hais kom haum thiab tej zaum yuav siv cov ntawd los daws teeb meem nrog nws cov phooj ywg. Feem ntau nws yeej pub lwm cov menyuam ua si nrog nws cov khoom ua si thiab cov khoom, tiamsis nws tseem yuav rov qab los sib hais kom haum seb “leej twg laib ua ntej” thiab “lawv yuav tau sijhawm ntev npaum li cas los ua si nrog qhov khoom.”
- Lawv yeej qhia tau kom lwm tus coj li cas thaum lawv ua si, “Koj ua tus neeg tu lub chaw yug tsiab, ces peb mam li yog cov tsiag,” thiab qees zaus lawv yeej ua raws li lwm tus hais. Tiamsis tej thaum lawv yuav chim siab thiab tsis txaus siab yog tias lwm cov neeg tsis ua si raws li nws hais.
- Lawv koom tau nrog tej yam kev ua si rau tej pab pawg nrog lwm cov menyuam, thiab feem ntau lawv yuav tos tau rau lawv thib los tham lus.
- Lawv xav paub tias dabtsi yuav tshwm sim tom ntej thiab yog tias lawv txais tej yam lus qhia txog qhov lawv yuav ua tom ntej, tej zaum lawv yuav mloog lus koom zoo zoo.
- Lawv niam lawv txiv thiab cov kws qhia ntawv tseem ceeb heev rau lawv heev thaum lawv xav txais kev hlob thiab tej yam lus qhia, tiamsis tej zaum nws tseem tsis kam ua raws li tus neeg laus hais lossis nws txawj nrog lawv sib hais kom haum, ib yam li nws yuav hais tias, “Kuv mam li kam tu kuv cov khoom ua si yog tias koj pub kuv saib daim yees yam.”
- Lawv maj los txiav txim rau txhua yam thiab yuav niaj zaus “kuaj” seb tus neeg laus puas tseem yog tus tswj.
- Lawv pib ua raws li koj cov cai thiab txawj hais rau lwm cov menyuam ua raws li cov cai, txawm tsis muaj ib tug neeg laus nyob ze, tiamsis qee zaus koj yuav tau rov qab qhia txog cov cai nws.

Ntawm no yog ob peb lo lus los pab koj txhawb kom koj tus menyuam kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg, kawm txog lwm cov tib neeg thiab kawm txog nws txoj kev siab ntsws xav:

Kawm txog nws tus kheej los ua ib tug neeg

- Hais kom koj tus menyuam pab koj ua tej yam dej num hauv tsev xws li tais khaub ncaws, ntxuav tsheb, nqa cov kaus poom qhuav mus pov rau hauv lub npov thauj khib nyiab mus zom dua tshiab, muab cov tais diav thau tawm hauv lub tshuab ntxuav tais diav, pub mov rau tus aub noj. Koj hloov tau cov dej num li ntawd nws thiaj li kawm tau tej yam tshiab, tej zaum nws yuav nyiam dua thiab nws yuav kawm tau lwm cov kev txawj tshiab thiab.
- Siv sijhawm los nrog nws tham txoj tej yam nws kawm thiab ua rau nws pom tias koj nyiam xav paub ntxiv txog nws cov kev txawj uas nws kawm tau tshiab. Thaum koj ua li no nws yuav pab los qhia rau koj tus menyuam tias koj xav paub txog nws li ib tug neeg. Hais lus kom tseeb zog, “Koj kawm tau los caij koj lub luv thij, vim tias koj siv koj lub cev los nyob kom ncaj ncaj. Kuv pom tias koj siv sijhawm ntev npaum li cas los xyaum.” Li no nws yuav pab tau koj tus menyuam tshaj qhov koj cia li hais tias, “Koj ua tau zoo heev,” thaum koj hais li no nws yuav ua rau koj tus menyuam pom tias koj twb tsis tshua saib nws zoo zoo.
- Tamsim no koj tus menyuam khwv zog nrog nws cov phooj ywg, khoom ua si thiab cov khoom ua si fais fab, nws yim huab tseem ceeb kom koj npaj ib lub sijhawm los nyob nrog nws. Nws tseem yuav tsum tau tham nrog koj, nyeem ntawv nrog koj, ua tej yam uas neb nyiam ua ua ke thiab nws tseem nyiam puag koj.
- Nws muaj ntau yam lus nug thiab nws muaj nws txoj kev xav txog lub ntiaj teb. Thaum koj qhia nws txog tej yam koj xav, nws tseem ceeb kom koj nug nws txog tej yam nws xav thiab. Lub sijhawm li no yuav pab tau nws los qhia txog tej yam nws xav, kho nws cov tswv yim los ua lus qhia rau koj thiab nws yuav xyaum luj nws cov tswv yim. (tus menyuam hais rau nws txiv) “Kuv txiv, tus neeg ntawd hla kev, tiamsis lub teeb liab.” (leej txiv hais rau tus menyuam) “Kuv pom li

**Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?
KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS**

ntawd thiab. Koj xav li cas txog qhov ntawd?"

Lub sijhawm li no yuav pab tau nws los qhia txog tej yam nws xav, kho nws cov tswv yim los ua lus qhia rau koj thiab nws yuav xyaum luj nws cov tswv yim.

- Tamsim no, nws muaj lub peev xwm los sib tham txog tej yam tswv yim uas nyuaj dua. Koj tham tau rau nws txog tej yam kev ntseeg uas tseem ceeb rau koj lub tsev neeg, piv txwv tias, kom siab zoo, kev ntaus phooj ywg, mloog lus, ua raws li lwm tus hais, tej yam xws li ntawd. Koj nug lus tau rau nws txog cov tswv yim no thiab qhia dab neeg los ua ib yam piv txwv txog koj cov kev ntseeg no.

Cov kev sib tham txhua hnuv ntawm no muab tau ib lub txoj hauv kev rau koj los cob qhia koj tus menyuam txog cov kev tsim nuj muaj nqis thiab kev ntseeg ntawm koj tsev neeg thiab koj txoj kab lis kev cai thiab muab txoj hauv kev rau nws los "xav lub tswv yim tawm" nrog koj thiab txog nws txoj kev nkag siab txog tej yam.

- Nws yuav sim ua "ib tug neeg laus" tej zaum nws yuav tsis kam ua li koj hais.
 - Txawm tias koj xav kom nws nres lossis tswj ib yam nws ua, koj qhia tau rau nws tias koj yeej nkag siab tias nws yeej muaj ib lub tswv yim zoo kawg. Yog tias nws tsis kam khaws nws cov tsheb mus cia, txawm tias koj twb ceeb toom ib zaug ntxiv los nws tseem tsis kam mloog, koj hais tau li no rau nws:
 - "Tamsim no yog sijhawm rau koj mus muab koj cov tsheb cia lawm." (tswj tiamsis hais tau zoo)
 - "Kuv paub tias koj nyiam ua si nrog cov ko heev." (qhia tias nws lub tswv yim zoo)
 - "Wb yuav tau muab cia li ntawd koj cov tsheb thiaj li tsis piam lossis pawv." (qhia tswv yim rau nws)
 - "Koj npaj puas tau tamsim no los muab koj cov tsheb cia lossis koj xav ua si 5 feeb ntxiv?" (muaj ib qho rau nws xaiv)
 - "Wb yuav ua li cas? Koj puas xav kom wb muab cia raws xim lossis muab cia raws hom tsheb?" (pub nws qhia nws cov tswv yim rau koj)
 - "Kuv paub tias koj nyiam ua si nrog koj cov tsheb heev, tiamsis koj yuav tau muab cia tamsim no lawm. Yog tias koj tsis kam muab cia tamsim no, ces kuv yuav muab cia tsis pub koj ua si nrog cov tsheb hnuv no lawm ces wb mam li rov qab sim dua tag kis." (zaum no yog zaum kawg nkaus thiab ua kiag li koj hais, yog tias koj yuav tsum tau)

Kawm txog lawv txoj kev siab ntsws xav

- Niaj zaus siv sij hawm los tham seb nws siab ntsws xav li cas.
 - "Hnuv no zoo li cas rau koj? Koj zoo siab txog dabtsi? Puas muaj dabtsi ua rau koj chim? Puas muaj dabtsi ua rau koj tu tu siab? Hnuv koj ua dabtsi uas koj nyiam tshaj plaws?"
 - "Koj xav tias koj tus phooj ywg siab ntsws xav li cas hnuv no thaum Derek tsis kam ua si nrog nws?"
 - Thaum nws qhia koj txog tej yam nws siab ntsws xav thiab tej yam uas nws tau ua, mloog nws cov tswv yim thiab tham txog cov ntawd nrog nws.
 - Rau cov sijhawm uas nws tsis paub qhia tias tawm tias nws siab ntsws xav li cas koj yuav tau pab nws to taub nws txoj kev siab ntsws xav thaum koj qhia lub npe rau txoj kev uas nws siab ntsws xav ntawd.
 - "Zoo li koj tu tu siab."
 - "Nws yeej ntxhov siab kawg nkaus thaum koj sim los txuas lub tsev siab siab tiamsis nws ib sij vau."

Cov menyuam yuav kawm txog cov kev siab xav thiab kev sib txuas lus li cas?

KEV LOJ HLOB NTAWM KEV COJ TUS CWJ PWM THIAB LUB SIAB LUB NTSWS

- “Kuv pom tias koj zoo siab heev mus rau tom koj tus phooj ywg lub tsev.”
- Pab nws qhia txog tej yam nws siab ntsws xav kom nyab xeeb.
 - “Zoo li koj chim siab rau koj tus phooj ywg. Koj puas kam qhia nws tias vim li cas koj thiaj li chim siab?”
 - Nws tsis nyab xeeb rau koj los ntaus ib tug neeg thaum koj chim siab. Koj yuav ua tau dabtsi ntxiv thaum koj chim siab kom nws nyab xeeb rau koj thiab cov tib neeg uas nyob ib ncig ntawm koj?
- Thaum koj tus menyuam ntshai, nyob ze rau ntawm nws thiab pab hlab nws. Tej thaum koj tus menyuam tsis xav kom koj cia li coj nws mus ntawm ib qho chaw uas txaus ntshai rau nws, tiamsis nws xav kom koj nyob ntawd pab nws. Yog tias nws ntshai dab, koj nug nws seb nws txhawj dabtsi. Tej zaum nws yuav xav kos duab txog tus dab uas nws ntshai. Koj muab cov duab los ua ib phau ntawv (muab cov ntawv tom ua ke) thiab kom nws sau ib co lus txog nws zaj dab neeg. Koj nug tau seb dabtsi yuav ua rau nws tsis txhob ntshai puas tsawg. Thaum koj tham txog tej yam nws ntshai li no nws yuav pab tau koj tus menyuam keej thiab paub ntau zog los pab nws tswj tau nws txoj kev ntshai.
- Qhia rau nws paub tias qhov nws txoj kev siab ntsws xav li ntawd tsis ua li cas thiab koj yuav mloog lossis lees paub tias nws txoj kev siab ntsws xav li cas. Qhov no yuav pab nws ntseeg koj nrog nws txoj kev siab ntsws xav thiab ua rau nws pom tias nws tsis thas zais nws txoj kev siab ntsws xav ntawm koj, thiab pab npaj nws los qhia tej yam txog nws txoj kev siab ntsws xav nrog koj mus rau lub neej yav tom ntej.

Kawm txog lwm cov neeg

- Muab tej lub sijhawm rau nws los ua si nrog lwm cov menyuam (tom phoj, nrog lwm cov neeg uas nyob ib ncig ntawm koj lossis tsev neeg, hauv lub chaw zov menyuam lossis tej yam kev lom ze hauv koj lub zej zog).

Nyob ze rau ntawm nws thaum nws ua si nrog lwm cov menyuam. Tej zaum nws yuav tsum tau koj los pab denws sib hais kom haum, mloog nws tus phooj ywg cov tswv yim, pab nws qhia nws cov tswv yim thiab pab nws daws teeb meem. Tej zaum nws yuav tsum tau koj los pab nws txog tej yam kev nyab xeeb thiab, vim tias nws thiab nws cov phooj ywg yuav zoo siab heev thiab lawv yuav sim txhua yam tshiab thiab lawv tseem tsis tau paub txiav txim zoo.

allaboutyoungchildren.org